

วันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

เรียน ประธานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP)

เรื่อง สนับสนุนการเข้าร่วมอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV 1991)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อเท็จจริงของ UPOV 1991 และคำชี้แจงประเด็นที่สังคมไทยให้ความสนใจ

ตามที่ประเทศไทยกำลังพิจารณาผลกระทบจากการเข้าร่วมความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) เพื่อเข้าสู่กระบวนการเจรจากับประเทศสมาชิก CPTPP โดยที่อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV 1991) เป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่สังคมไทยให้ความสนใจและห่วงกังวล

ในการนี้ สมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย สมาคมปรับปรุงพันธุ์และขยายพันธุ์พืชแห่งประเทศไทย สมาคมการค้าเมล็ดพันธุ์ไทย และสมาคมเมล็ดพันธุ์พืชภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก ซึ่งมีสมาชิกประกอบด้วยนักวิชาการด้านเกษตร นักปรับปรุงพันธุ์ เกษตรกรผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์และส่วนขยายพันธุ์ และผู้ผลิต ส่งออก และประกอบการค้าในอุตสาหกรรมเมล็ดพันธุ์ ขอเรียนเสนอข้อเท็จจริงของ UPOV 1991 โดยเฉพาะในประเด็นที่สังคมไทยให้ความสนใจ ดังรายละเอียดปรากฏในเอกสารที่ส่งมาพร้อมกันนี้ และทั้ง ๔ สมาคม มีความเห็นร่วมกันเป็นเอกฉันท์ว่า การเข้าร่วมอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV 1991) จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพันธุ์พืชของประเทศไทย พร้อมกับเพิ่มทางเลือกที่ดีในพันธุ์พืชและเมล็ดพันธุ์ให้กับเกษตรกรไทย ทั้งด้านคุณภาพ ปริมาณผลผลิต สิทธิในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ และราคาเมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสมผ่านกลไกการตลาดที่มีเกษตรกรเป็นส่วนสำคัญ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

รศ. ดร. จวงจันทร์ ดวงพัตรา

นายกสมาคมเมล็ดพันธุ์แห่งประเทศไทย

นายพิเชษฐ์ คุรดลอยมา

นายกสมาคมปรับปรุงพันธุ์และขยายพันธุ์พืชแห่งประเทศไทย

ได้รับเรื่องไว้แล้ว

ชื่อ ดร. ชัยฤกษ์ สวรินทร์พยากร
วันที่ ๒๕ / ๖ / ๖๓
เวลา ๑๖.๑๕ น.

ดร. ชัยฤกษ์ สวรินทร์พยากร

นายกสมาคมการค้าเมล็ดพันธุ์ไทย

ดร. กนกวรรณ ชตชัย

ผู้อำนวยการสมาคมเมล็ดพันธุ์พืชภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก

**ข้อเท็จจริงของ UPOV 1991
และคำชี้แจงประเด็นที่สังคมไทยให้ความสนใจ**

1. UPOV 1991 ให้สิทธิประเทศสมาชิกกำหนดรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรของตนเองได้

เนื่องจาก UPOV 1991 เป็นกรอบข้อตกลง ซึ่งประเทศสมาชิกที่ให้การยอมรับ UPOV 1991 จะต้องดำเนินการออกกฎหมายการคุ้มครองพันธุ์พืชของตนให้สอดคล้องกับข้อกำหนดในกรอบข้อตกลง โดยที่ UPOV 1991 ยังเปิดโอกาสให้แต่ละประเทศสมาชิก สามารถกำหนดรายละเอียดชนิดพืชหรือขอบเขตการให้ความคุ้มครอง ให้เป็นไปเพื่อประโยชน์อย่างเป็นธรรมของเกษตรกรในประเทศตน

2. UPOV 1991 ครอบคลุมการคุ้มครองเฉพาะพันธุ์พืชใหม่เท่านั้น โดยไม่รวมถึงพันธุ์พืชดั้งเดิม พันธุ์พืชท้องถิ่น พันธุ์พืชป่า และพันธุ์พืชที่มีจำหน่ายเกินกว่า 1 ปี

UPOV 1991 ให้ความคุ้มครองกับพันธุ์พืชใหม่เท่านั้น โดยที่พันธุ์พืชใหม่ที่จะได้รับความคุ้มครองจะต้องมีคุณสมบัติตามข้อกำหนดคุณสมบัติพันธุ์พืชใหม่คือ

- 1) ความใหม่ โดยนับจากวันที่ยื่นคำขอคุ้มครองสิทธินักปรับปรุงพันธุ์ จะต้องยังไม่มีการขายหรือแจกจ่ายส่วนขยายพันธุ์ หรือสิ่งที่เกี่ยวเนื่องได้ไปให้แก่บุคคลอื่น ในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี สำหรับการขอคุ้มครองในประเทศที่ยื่นจด ส่วนกรณีการขอรับการคุ้มครองในประเทศอื่นที่เป็นภาคีสมาชิก UPOV 1991 จะต้องไม่เกิน 4 ปี สำหรับพืชเกษตรทั่วไป หรือไม่เกิน 6 ปี สำหรับพืชยืนต้นหรือไม้เถา
- 2) ลักษณะประจำพันธุ์ที่แตกต่างจากพันธุ์อื่น
- 3) ความสม่ำเสมอของลักษณะประจำพันธุ์
- 4) ความคงตัวของลักษณะประจำพันธุ์

โดยที่พันธุ์พืชดั้งเดิม พันธุ์พืชท้องถิ่น พันธุ์พืชป่า และพันธุ์พืชที่มีจำหน่ายเกินกว่า 1 ปี ไม่สามารถนำมาขอรับการคุ้มครองเป็นพันธุ์พืชใหม่ได้ภายใต้ UPOV 1991 การปฏิบัติหรือการกำกับดูแลพันธุ์พืชเหล่านี้จึงเป็นไปตามกฎระเบียบหรือข้อบังคับของแต่ละประเทศที่มีพันธุ์พืชเหล่านี้อยู่ ซึ่งข้อเท็จจริงประการนี้ตอบข้อสงสัยของสังคมไทยได้ว่า ผู้ใดไม่ว่าจะมีสัญชาติไทยหรือต่างชาติก็ตาม ไม่สามารถนำพันธุ์พืชดั้งเดิม พันธุ์พืชท้องถิ่น พันธุ์พืชป่า และพันธุ์พืชที่มีจำหน่ายเกินกว่า 1 ปี ซึ่งหมายรวมถึงพืชสมุนไพรด้วย ไปขอจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชของตนได้แต่อย่างใด

3. ระยะเวลาการคุ้มครองภายใต้ UPOV 1991 สอดคล้องกับระยะเวลาทั้งหมดที่จำเป็นสำหรับการปรับปรุงพันธุ์จนถึงการนำพันธุ์พืชใหม่ไปสู่การยอมรับของผู้ใช้หรือเกษตรกร

UPOV 1991 ให้การคุ้มครองพันธุ์พืชเป็นเวลา 20 ปีสำหรับพืชทั่วไป และ 25 ปีสำหรับพืชยืนต้น และไม้เถา ซึ่งระยะเวลาการคุ้มครองนี้ยาวนานกว่าการคุ้มครองภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ของประเทศไทยที่อ้างอิงจากอนุสัญญา UPOV 1978 เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาทั้งหมดที่จำเป็นสำหรับการปรับปรุงพันธุ์จนถึงการนำพันธุ์พืชใหม่ไปสู่การยอมรับของผู้ใช้หรือเกษตรกร

- 1) ขั้นตอนการปรับปรุงพันธุ์พืชประเภทพืชทั่วไป และการทดสอบคุณสมบัติพันธุ์พืชที่พัฒนาขึ้นใหม่ ใช้เวลาโดยรวมประมาณ 10 - 15 ปี โดยที่การปรับปรุงพันธุ์ไม้ยืนต้นหรือไม้เถาอาจต้องใช้เวลาช้านานกว่านี้ ตามธรรมชาติการเติบโตของไม้ยืนต้นหรือไม้เถา
- 2) การนำสายพันธุ์ใหม่ประเภทพืชทั่วไปออกสู่เชิงพาณิชย์ จะต้องใช้เวลาโดยเฉลี่ย 3 - 5 ปี จนกว่าสายพันธุ์ใหม่จะเป็นที่ยอมรับโดยผู้ใช้ หรือเกษตรกร

3. สิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์ภายใต้ UPOV 1991 และข้อยกเว้นในสิทธิมีอะไรบ้าง

เมื่อพันธุ์พืชใหม่ผ่านการตรวจพิสูจน์คุณสมบัติ โดยหน่วยงานรับผิดชอบของประเทศที่ยื่นขอรับการคุ้มครองแล้ว นักปรับปรุงพันธุ์ผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับการคุ้มครอง มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการผลิต ขาย หรือจำหน่ายด้วยประการใด นำเข้ามาในราชอาณาจักร ส่งออกนอกราชอาณาจักร หรือมีไว้เพื่อกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าว ซึ่งส่วนขยายพันธุ์ของพันธุ์พืชใหม่

ซึ่งสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์มีข้อยกเว้นสำหรับการกระทำดังนี้

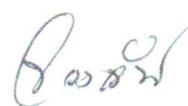
- 1) การกระทำเกี่ยวกับพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับการคุ้มครอง โดยไม่มีวัตถุประสงค์ทางการค้า
- 2) การศึกษา ค้นคว้า ทดลอง หรือวิจัยเกี่ยวกับพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับการคุ้มครอง
- 3) การปรับปรุงพัฒนาพันธุ์พืชใหม่อื่นๆ

ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกมีสิทธิที่จะกำหนดข้อยกเว้นสิทธิเพิ่มเติมจาก 3 ข้อแรก ได้แก่

- การอนุญาตให้เกษตรกรที่ได้รับพันธุ์พืชที่ได้รับการคุ้มครองมาอย่างถูกต้อง สามารถเก็บผลผลิตจากการเพาะปลูกพันธุ์ที่ได้รับการคุ้มครอง เพื่อใช้เป็นเมล็ดพันธุ์สำหรับการปลูกในฤดูกาลถัดไปในพื้นที่ของตนเอง

4. เกษตรกรสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้ต่อไปได้

ในกรณีของพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับการคุ้มครอง เกษตรกรที่ได้รับพันธุ์พืชที่ได้รับการคุ้มครองมาอย่างถูกต้อง สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์หรือส่วนขยายพันธุ์ที่ได้จากการเพาะปลูกพันธุ์พืชที่ได้รับการคุ้มครอง เพื่อใช้เป็นเมล็ดพันธุ์สำหรับการปลูกในฤดูกาลถัดไปในพื้นที่ของตนเอง และสามารถจำหน่ายผลผลิตที่ได้จากการปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ที่เก็บไว้เหล่านั้นได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากการเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองเช่นนี้ ถือเป็น การเก็บเพื่อการยังชีพหรือเพื่อการบริโภคในครัวเรือน (subsistence farming) แต่หากเกษตรกรต้องการที่จะนำเมล็ดพันธุ์ หรือส่วนขยายพันธุ์ (เช่น หน่อ กิ่ง) ไปจำหน่าย จะต้องขออนุญาตจากนักปรับปรุงพันธุ์ผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชนั้นก่อน ซึ่งประเทศสมาชิกยังสามารถพิจารณา

กำหนดขอบเขตการให้อนุญาตการจำหน่ายเพิ่มเติม ตามวิถึปฏิบัติของเกษตรกรรายย่อยที่เคยกระทำมา โดยยังคงเคารพสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์ เช่น การอนุญาตให้เกษตรกรรายย่อยสามารถแลกเปลี่ยน จำนวนเล็กน้อยกับผู้อื่นได้ เป็นต้น

ในกรณีพันธุ์พืชดั้งเดิม พันธุ์พืชป่า พันธุ์พืชพื้นเมือง หรือพันธุ์พืชที่มีจำหน่ายในประเทศเกินกว่า 1 ปี (ซึ่งพันธุ์พืชเหล่านี้ไม่สามารถนำมาขอรับความคุ้มครองภายใต้ UPOV 1991 อยู่แล้ว) เกษตรกร สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองหรือจำหน่ายได้ตามที่เคยปฏิบัติมาแต่เดิม

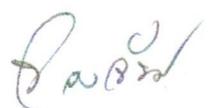
5. การคุ้มครองพันธุ์พืชที่เป็นอนุพันธุ์ของพันธุ์พืชคุ้มครอง (Essentially Derived Variety – EDV)

เนื่องจากการปรับปรุงพันธุ์มีความหลากหลาย ตั้งแต่วิธีการอย่างง่ายที่ทำได้โดยไม่ต้องใช้ เทคนิคความชำนาญและสามารถทำได้ภายในระยะเวลาสั้น จนถึงวิธีการที่ต้องการใช้เทคนิคและความ ชำนาญขั้นสูงที่ต้องใช้ระยะเวลานาน ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อนักปรับปรุงพันธุ์ที่ได้ใช้ความรู้ ความมานะพยายาม และเวลายาวนาน ในการปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่ มิให้ถูกละเมิดสิทธิโดยผู้อื่น โดยการ นำพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับการคุ้มครองไปทำการปรับปรุงต่อด้วยวิธีการอย่างง่ายอีกเพียงเล็กน้อย ให้ได้เป็น พันธุ์พืชที่เป็นอนุพันธุ์ของพันธุ์พืชคุ้มครอง (Essentially Derived Variety) หรือพันธุ์อิตีวี (EDV) โดยที่ พันธุ์อิตีวีนั้น ที่มีลักษณะทางสัณฐานวิทยาแตกต่างไปจากพันธุ์เดิมเพียงเล็กน้อย เนื่องจากพันธุกรรมส่วน ใหญ่หรือเกือบทั้งหมดยังคงเป็นพันธุกรรมของพันธุ์พืชใหม่นั้น

UPOV 1991 มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ และให้การคุ้มครอง อย่างเป็นธรรมต่อนักปรับปรุงพันธุ์ UPOV 1991 จึงกำหนดว่า หากผู้ใดจะขอรับความคุ้มครอง ให้กับพันธุ์อิตีวี จะต้องได้รับอนุญาตจากนักปรับปรุงพันธุ์ผู้ทรงสิทธิในพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับการ คุ้มครอง ที่นำมาเป็นต้นแบบของพันธุ์อิตีวีเสียก่อน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตลอกเลียนหรือ ปลอมแปลงสายพันธุ์ เพื่อการหาประโยชน์โดยมิชอบในประเทศ และรวมถึงการส่งออก หรือนำเข้ามาใน ประเทศอีกด้วย

6. เกษตรกรจะถูกจับดำเนินคดีหรือไม่ หากทำการขายต่อเมล็ดพันธุ์พืชที่ได้รับการคุ้มครอง ตามอนุสัญญาของ UPOV1991 เพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์

การดำเนินคดีเป็นความรับผิดชอบของเจ้าของสิทธิในสายพันธุ์ ที่จะสืบหาข้อเท็จจริงและ ตัดสินใจว่าดำเนินคดีหรือไม่ ตามกฎหมายของแต่ละประเทศที่เกิดเหตุละเมิด ทั้งนี้การดำเนินคดีที่ เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นกรณีที่พิสูจน์ได้ว่า ผู้กระทำความผิดมี "เจตนา" หรือ "ความพยายาม" ที่จะละเมิด เพื่อนำพันธุ์คุ้มครองไปขายเป็นเมล็ดพันธุ์ ดังนั้นหากพิสูจน์ได้ว่าการได้มาซึ่งเมล็ดพันธุ์ที่เป็นข้อสงสัย นั้นเป็นไปโดยสุจริต เกษตรกรเหล่านั้นย่อมได้รับการคุ้มครองจากการดำเนินคดี

ยกตัวอย่างเช่น หากเกษตรกรของพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับการคุ้มครอง ปล่อยให้ผสมกับพืชในแปลงข้างเคียง เกษตรกรเจ้าของแปลงข้างเคียง สามารถเก็บเกี่ยวและจำหน่ายผลผลิตจากแปลงของตนได้ตามปกติ โดยไม่มีความผิดใดๆ และยังใช้เมล็ดพันธุ์ที่ได้จากแปลงของตนเพื่อการปลูกในฤดูกาลต่อไปด้วย แต่หากมีการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์เหล่านั้นออกไป นักปรับปรุงพันธุ์ที่คิดว่าตนถูกละเมิดสิทธิ จะต้องเป็นผู้หาและรวบรวมหลักฐานให้ได้ว่า เมล็ดพันธุ์ที่มีเชื้อพันธุ์ของพันธุ์พืชใหม่ของตนอยู่ด้วยนั้น ได้ผ่านขั้นตอนโดยเจตนาทุจริต ในการที่จะพยายามรักษาพันธุ์ของนักปรับปรุงพันธุ์ไว้ เพื่อวัตถุประสงค์ในการค้าเมล็ดพันธุ์หรือส่วนขยายพันธุ์หรือไม่ หากมีหลักฐานแห่งเจตนาหรือความพยายามในทางทุจริต นักปรับปรุงพันธุ์ผู้ทรงสิทธิจึงอาจดำเนินคดีกับผู้ทุจริตหรือผู้ละเมิดได้

ทั้งนี้ อาจกล่าวโดยสรุปว่า ในการทำเกษตรกรรมย่อมมีโอกาสที่เกษตรกรหรือพันธุ์พืชอาจถูกแพร่กระจายไปด้วยพาหะหรือปัจจัยต่างๆ ที่มีตามธรรมชาติ ซึ่งไม่เป็นเหตุที่จะทำให้เกษตรกรที่ได้รับพันธุ์เหล่านั้นไปโดยไม่เจตนา มีความผิดแต่อย่างใด แต่ความผิดจะเกิดก็ต่อเมื่อเกษตรกรหรือผู้ใดก็ตาม มีเจตนาทุจริตที่จะละเมิดหรือขโมยสายพันธุ์โดยอาศัยปัจจัยทางธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือหรือข้ออ้างสำหรับการทุจริต

7. บริษัทค้าเมล็ดพันธุ์รายใหญ่จะเข้าครอบครองตลาดเมล็ดพันธุ์และจะทำให้ราคาของเมล็ดพันธุ์สูงตามไปด้วยจริงหรือไม่

UPOV1991 ไม่มีการกำหนดข้อตกลงในเรื่องของการกำหนดราคาเมล็ดพันธุ์ การกำหนดราคาจึงเป็นไปตามกลไกตลาด คุณภาพสินค้า และความต้องการของเกษตรกร ซึ่งเป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์ที่มีในท้องตลาดที่เหมาะสมกับลักษณะการเพาะปลูกของตน

ทั้งนี้ โดยทั่วไปแล้วการนำสายพันธุ์ใหม่ออกสู่การขายเชิงพาณิชย์จะต้องใช้เวลาโดยเฉลี่ย 3 - 5 ปีจนกว่าสายพันธุ์ใหม่จะเป็นที่ยอมรับของเกษตรกรหรือผู้ใช้ โดยมีการปรับปรุงพันธุ์พืชทางการเกษตรทั่วไปให้มีคุณสมบัติ คุณภาพ และราคาที่แตกต่างกันจำนวนมาก เพื่อให้เกษตรกรเลือกใช้ตามวัตถุประสงค์หรือความจำเป็น ตัวอย่างเช่น เมล็ดพันธุ์แดงโมมีจำหน่ายในท้องตลาดปัจจุบันจำนวนมากกว่า 50 สายพันธุ์/ยี่ห้อ ในช่วงราคา 2,000 - 68,000 บาทต่อกิโลกรัม ในขณะที่เมล็ดพันธุ์แดงกามีจำหน่ายมากกว่า 30 สายพันธุ์/ยี่ห้อ ในช่วงราคา 4,800 - 7,000 บาทต่อกิโลกรัม หรือเมล็ดพันธุ์มะเขือเทศมีจำหน่ายมากกว่า 20 สายพันธุ์/ยี่ห้อ ในช่วงราคา 20 สตางค์ต่อเมล็ด - 10 บาทต่อเมล็ด ซึ่งการที่เกษตรกรจะเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์ที่ราคาใด เกษตรกรย่อมต้องพิจารณาจากผลตอบแทนของการลงทุนในเมล็ดพันธุ์นั้นๆ ร่วมกับต้นทุนค่าปัจจัยการผลิตอื่นๆ ได้แก่ ค่าปุ๋ย ค่าสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ค่าแรงงาน ค่าเช่าที่ดิน ค่าเครื่องจักรเกษตรและพลังงาน เป็นต้น เนื่องจากค่าใช้จ่ายด้านเมล็ดพันธุ์นั้นคิดเป็นเพียง 10 - 15% ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด ดังนั้นจึงเป็นที่ทราบดีว่า การเลือกใช้เมล็ดพันธุ์คุณภาพดี ย่อมทำให้เกิดความคุ้มค่าจากการลงทุนปัจจัยการผลิตอื่นๆ ที่มีสัดส่วน 90% ของต้นทุนทั้งหมด และได้ผลผลิตที่ดี

Ad

ข้อเท็จจริงที่ปรากฏทั่วไปนี้จึงเป็นข้อบ่งชี้ว่า หากส่งเสริมการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์ จะเป็นการส่งเสริมการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ใหม่ให้มากขึ้น เกษตรกรก็จะมีทางเลือกมากขึ้น ในขณะที่ราคาเมล็ดพันธุ์จะถูกควบคุมด้วยการเลือกและยอมรับของเกษตรกร และป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาด

8. UPOV1991 เปิดโอกาสให้บริษัทต่างชาติสามารถนำพันธุ์ของไทยไปปรับปรุงพันธุ์แล้วนำกลับมาขายในราคาแพงให้คนไทยซื้อได้หรือไม่

คำตอบ คำถามนี้ต้องแยกพิจารณาเป็น 2 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกันคือ การปรับปรุงพันธุ์และการจำหน่ายพันธุ์ที่ได้รับการปรับปรุง

ขั้นที่ 1 การปรับปรุงพันธุ์: **UPOV 1991** ส่งเสริมให้เกิดการต่อยอดปรับปรุงพันธุ์พืชให้มีประสิทธิภาพตอบสนองความต้องการของเกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งประเทศต่างๆ ที่ให้การยอมรับข้อตกลง **UPOV1991** มีสิทธิที่จะออกกฎหมายของตนเองให้สอดคล้องกับกรอบของ **UPOV 1991** โดยที่มีรายละเอียดการบังคับใช้หรือขั้นตอนปฏิบัติที่เหมาะสมกับประเทศของตน ดังนั้นการที่บริษัทต่างชาติหรือประชาชนไทยหรือชาติใดก็ตาม จะสามารถนำพันธุ์พืชของไทยไปปรับปรุงพันธุ์ได้หรือไม่และอย่างไรนั้น ขึ้นกับข้อกำหนดที่ประเทศไทยจะต้องกำหนดขึ้น ซึ่งหากเทียบกับสถานการณ์ปัจจุบัน พ.ร.บ. คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 เปิดให้ผู้ใดสามารถนำพันธุ์พืชเหล่านั้นไปปรับปรุงพันธุ์ได้ โดยต้องมีการแจ้งและตกลงแบ่งปันผลประโยชน์อันจะเป็นผลลัพธ์จากการปรับปรุงพันธุ์กับทางการของไทย และแม้แต่ในส่วนของพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับการคุ้มครอง หากผู้ใดสามารถต่อยอดปรับปรุงพันธุ์ให้แตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิงตามข้อกำหนดของการพิสูจน์พันธุ์ ผู้นั้นสามารถนำพันธุ์ที่ต่อยอดได้ใหม่ไปขอรับการคุ้มครองเป็นพันธุ์ใหม่ในสิทธิของตน และสามารถใช้ประโยชน์ในสิทธิของตนได้

ขั้นที่ 2 การจำหน่ายพันธุ์ที่ได้รับการปรับปรุง: **UPOV 1991** เป็นข้อตกลงเพื่อคุ้มครองสิทธินักปรับปรุงพันธุ์ แต่ไม่มีข้อกำหนดเรื่องการจำหน่ายพันธุ์แต่อย่างใด ดังนั้นการที่จะจำหน่ายอย่างไรให้เป็นธรรมกับทุกฝ่าย จำเป็นต้องใช้หลักข้อบังคับกฎหมายอื่นเข้ามากำกับดูแล ซึ่งประเทศที่ให้การยอมรับ **UPOV 1991** มีการส่งเสริมให้เกิดกลไกการตลาด โดยส่งเสริมการปรับปรุงพันธุ์อย่างถูกต้องให้เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย เพื่อให้มีพันธุ์ใหม่จำนวนมากออกมาให้เกษตรกรเลือก เนื่องจากยังมีตัวเลือกมาก เกษตรกรยังได้รับประโยชน์ทั้งด้านราคาและตัวเลือก

๑๖๐๗